

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ МОРФОЛОГІЇ

міоцитів. Капіляри відходили від прекапілярних артеріол на двох рівнях. Перший рівень - це сітка з великими комірками, в якій капіляри зрідка переходили в артеріальні або венозні судини. Другий рівень - це глибша і щільніша багат шарова капілярна сітка, яка формувала внутрішній мікросудинний шар. Внутрішній шар складався з венозних компонентів відносно великого діаметру, а також був багатий на численні гемокапіляри. На люмinalній поверхні спостерігалася значна кількість малих ацинарних залоз, розповсюджених вздовж епітелію загальної жовчної протоки.

Висновки. Розвинена субепітеліальна капілярна сітка, присутня у щурів – тварин з відсутнім жовчним міхуром – може відігравати важливу роль у реабсорбції води та розчинених речовин з жовчі. Більш того, в патологічних умовах (зокрема, при порталній гіпертензії) печінковий кровообіг може йти переважно колатеральним шляхом, через внутрішньопечінкове перибіліарне сплетення у його відносно більші за діаметром судини завдяки послідовному розташуванню двох різних за мікросудинним складом сплетень.

ПОРІВНЯЛЬНА МОРФОЛОГІЯ ПІДНИЖНЬОЩЕЛЕПНИХ СЛИННИХ ЗАЛОЗ ЛЮДИНИ ТА ЛАБОРАТОРНИХ ЩУРІВ

В.П. Білаш, Я.А. Тарасенко

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

м. Полтава, Україна

E-mail: boruta.nata@mail.ru

Вступ. В теперішній час науковці та лікарі все більше приділяють уваги вивченню слинних залоз, оскільки саме слинні залози відіграли значну роль у відкритті багатьох фізіологічних явищ, особливо в нейрофізіології. Дослідження слини має ряд переваг в порівнянні із традиційними методами лабораторної діагностики із використанням крові хворого. Це, перш за все, простота та зручність в заборі матеріалу, неінвазивність та безболісність цієї процедури, відсутність ризику інфікування, можливість багато чисельного отримання проб. Саме за рахунок вищенаведених факторів, слина все частіше використовується не лише в клінічній практиці, але і для проведення гігієнічних токсикологічних досліджень, а також при вивченні фармакодинаміки лікарських препаратів та при обстеженні хворого за екстремальних умов. Таким чином, знання морфології піднижньощелепних слинних залоз в нормі та за різних експериментальних умов, необхідно лікарям різного профілю, але, перш за все стоматологам, що і спонукає науковців у виборі найбільш спорідненого до людини виду лабораторних тварин.

Мета. Метою роботи було вивчення морфології піднижньощелепних слинних залоз людини та лабораторних щурів за допомогою сучасних методів досліджень з метою обґрунтування використання цього виду тварин при проведенні експериментальних досліджень.

Матеріали та методи. Об'єктом експериментального дослідження були фрагменти піднижньощелепних слинних залоз 10 статевозрілих лабораторних білих щурів масою 134-186 г, які утримувалися у звичайних умовах віварію академії, згідно з "Правилами використання лабораторних експериментальних тварин" (2006, додаток 4) та Гельсінською декларацією про гуманне ставлення до тварин. Забір матеріалу для мікроскопічних досліджень проводили відповідно до загальноприйнятих методик.

Методи дослідження: гістологічний, гістохімічний, лектіногістохімічний, утрамикроскопічний, імунногістохімічний, метод серійних напівтонких зрізів, морфометричний.

Результати та їх обговорення. За основними морфологічними характеристиками піднижньощелепні слинні залози щурів принципово не відрізняються від аналогічних залоз людини. До відмінностей слід віднести наявність гранулярних проток в піднижньощелепних залозах. Змішаний характер вмісту секреторних гранул проявляється в тинкторіальних властивостях ацинарних клітин. У щурів контрольної групи при забарвленні напівтонких зрізів толуюдиновим синім з рН 8,4 епітеліоцити кінцевих відділів привушної залози визначались як α -форми. В часточках піднижньощелепної слинної залози щурів секреторні гранули епітеліоцитів кінцевих відділів забарвлювались неоднорідно і виявлялись як β - , так і γ -форми. Цитоплазма мукоцитів забарвлювалась в рожевий колір (γ -форма). Клітини серозних півмісяців - в синій (α -форма).

У піднижньощелепних слинних залозах щурів місцевий захисний бар'єр представлений плазмоцитами і макрофагами в міжацинальному інтерстиції та плазмоцитами, макрофагами і мастоцитами в перипротоковій сполучній тканині. Отримані дані свідчать про спорідненість місцевого захисного бар'єру у піднижньощелепних слинних залозах лабораторних щурів і людини.

Висновки. Таким чином, в роботі представлені основні структурні ознаки і метричні показники (зовнішній діаметр, діаметр просвіту, висота епітеліоцитів епітеліальних компонентів часточок, діаметри капілярів, посткапілярів і венул), які можуть слугувати в якості критеріїв при оцінці морфофункціонального стану слинних залоз при патологоанатомічних дослідженнях з метою поглибленого розуміння відомих в клінічній стоматології захворювань і синдромів, які супроводжуються дисфункцією слинних залоз (хвороба Шегрена, паротити, постпроменеві ушкодження та інше).